

FİNANSAL SİSTEME TEORİK BİR YAKLAŞIM VE TÜRKİYE'DE FİNANSAL SİSTEM

Oğuz YILDIRIM, Prof. Dr.
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi,
oguz.yildirim@alanya.edu.tr
Orcid No: 0000-0001-6021-8317

ÖZET

Bu makalede öncelikle finansal sistem ve piyasalar ele alınmış, devamında finansal sistemdeki aracı ve idari kurumlar ile yatırım araçları açıklanmıştır. Makalenin sonunda ise finansal sistemin küreselleşmesi ve liberalleşmesi ile birlikte Türkiye'de finansal sistemin gelişimi incelenmiştir. Finansal sistem büyük miktarda fon akımına aracılık ederek işletmelerin kârını, mal ve hizmet üretimini ve hatta ülkelerin ekonomik refahını da etkilemektedir. Finansal sistem hem küresel anlamda hem de Türkiye'de 1980'lerden günümüze kadar işleyiş mekanizması, yasal ve denetime ilişkin düzenlemeleri ve teknolojik gelişimiyle önemli bir değişim ve yapılanma sürecine girmiştir. Finansal piyasalarda yaşanan hızlı değişim ile finansal kurum ve araçlar çeşitlenmiş, piyasalar arası etkileşim artmış, küreselleşmenin etkileri görülmeye başlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finans, Finansal Sistem, Türkiye Ekonomisi, Bankacılık ve Bankacılık Sistemi.

Jel Kodları: G0, G2, G21, G28

FINANCIAL SYSTEM A THEORICAL APPROACH AND FINANCIAL SYSTEM IN TURKEY

ABSTRACT

In this article, financial systems and markets are discussed first, and then the intermediary and administrative institutions and investment instruments in the financial system are explained. At the end of the article, the development of the financial system in Turkey was examined with the globalization and liberalization of the financial system. The financial system medias a large stream of funds, affecting the profits of enterprises, the production of goods and services, and even the economic well-being of countries. The financial system has undergone significant change and arrangements both globally and in Turkey from the 1980s until today through its working mechanism, legal and audit regulations and technological development. With the rapid change of financial markets, financial institutions and tools have diversified, inter-market interaction has increased, the effects of globalization have begun to be seen.

Keywords: Finance, Financial System, Turkish Economy, Banking and Banking System.

Jel Codes: G0, G2, G21, G28.

1. GİRİŞ: PİYASALAR

Bir ülkedeki bankacılık sistemi, çeşitli alanlarda faaliyet gösteren bankalarla, bu bankaların değişik iktisadi kurumlar, toplum ve kendi aralarındaki ilişkilerden oluşan bir sistemdir. Doğal olarak, bu sistem o ülkenin iktisadi gelişmişlik düzeyi, genel iktisat politikası, bankacılık mevzuatı, diğer yasaların banka idaresini ilgilendiren kısımları gibi çeşitli etkenleri içerir. Ayrıca, merkez bankasının denetim ve gözetim politikası, işletmecilik alanındaki geçerli kurallar, kredi ihtiyaçları, halkın alışkanlıkları, tasarruf eğilimi, devletin finansal yapısı ve mali politikalar gibi diğer etkenleri de içerir. Bundan dolayı, herhangi bir ülkenin bankacılık sistemi ele alınırken bu etkenlerin tamamının birlikte dikkate alınması önem arz etmektedir. Bir ülkedeki bankacılık sistemi, öncelikle o ülke finansal sisteminin ana unsurudur. Bu nedenle finansal sistem üzerinde durulması önem arz etmektedir.

Tasarruflarının tamamını harcamayan kesimlerin fon fazlalarını, gelirlerinden daha fazlasına ihtiyaç duyan kesimlere arzını sağlayan finansal sistem, fon transferi aracılığıyla tasarrufların yatırımlara dönüşmesine olanak sağlar. Böylece iktisadi büyümede ve gelir düzeyinde gerçekleşecek artış sonucunda toplumsal refahın ve zenginliğin artması sağlanmış olur (TCMB, 2015, 2). Günümüzde etkin fon transferini gerçekleştirmek için oluşturulan finansal sistem; piyasaları, aracı kurumları ve araçlarıyla iktisadi refahın arttırılmasında ve sürdürülmesinde önemli bir görev üstlenmektedir.

Finansal piyasaların işleyişini sağlayan kesimler şu şekilde sıralanabilir:

- Fon Arz Edenler: Gelirleri giderlerinden daha fazla olan; birikimlerini/tasarruflarını belli bir faiz, kâr payı, vb. gibi belirli bir menfaat elde etme karşılığında değerlendirmek isteyen kesimdir.
- Fon Talep Edenler: Gelirleri harcamalarını karşılamaya yetmeyen, projelerine finansman desteği arayan ve talep ettiği fon karşılığında fazladan belli bir para ödemeye razı olan kesimdir.

- Yatırım Araçları: Fon arz edenler ile fon talep edenler arasındaki ilişkiyi gösteren, ortaklık ya da alacak hakkı sağlayan hisse senedi, tahvil, bono, vb. gibi finansal araçlardır.
- Finansal Aracı Kurumlar: Fon arz edenlerin ve fon talep edenlerin bir araya gelmesini sağlayan, işlem maliyetlerini azaltan; yatırım araçlarının alım satımına ve halka arzına aracılık eden borsa aracı kurumları, bankalar, vb. gibi kurumlardır.
- Hukuki ve İdari Kurumlar: Taraflar arasında oluşabilecek anlaşmazlıkları çözüme kavuşturacak; piyasaların sağlıklı ve şeffaf şekilde işlenmesini sağlayacak düzenleyici ve denetleyici kurumlardır. Burada hem belli bir organizasyon yapısına sahip olan kurumlar; hem de yasal metinler kastedilmektedir. Finansal piyasalar, tarafların rollerine göre çeşitli şekillerde sınıflandırılabilirler (Oğuz ve Canan, 2016).
- Fon Arz ve Talep Süresine Göre Piyasalar: Borç ya da ortaklık gösteren yatırım araçlarının ihraç tarihinden itibaren vadesine kadar geçen süreye göre yapılan ayırmadır. Kısa vadeli fon arzını ve kısa vadeli fon ihtiyacını karşılamak adına para piyasası, orta ve uzun vadeli fon arz ve talebi içinse sermaye piyasası örnek olarak gösterilebilir.
- Organizasyonel Durumuna Göre Piyasalar: Piyasaların işleyişinde belirli kurallar ve yapıların olması ya da taraflar arası ilişkilerin esnek bırakılmasına göre yapılan ayırmadır. İşlem yapacak kişi ve kurumların, araçların, aracılardan kurullarla belirlendiği; işlem yapma yöntemlerinin kurallara tabi olduğu piyasalar organize piyasalardır. Buna karşılık daha esnek kurallara sahip olan organize olmamış piyasalara ise tezgahüstü piyasalar adı verilir. Tezgahüstü piyasalar karşılıklı güven esasına göre işleyen piyasalardır.
- Finansal Varlıkların İhraç Durumuna Göre Piyasalar: Finansal piyasada alım satımına konu olacak yatırım araçlarının ilk kez satıldığı (halka arz edildiği) piyasalar birincil piyasa; daha önceden satılmış araçların tekrar tekrar el değiştirebildiği piyasalar ise ikincil piyasalardır. Birincil piyasalarda fon talep eden kuruluş, ihraç ettiği yatırım aracından elde edilen geliri doğrudan kendi kasasına aktarır. İkincil

piyasalar ise, bu yatırım aracına sahip olan tasarruf sahiplerinin vade sonunu beklemeksizin varlıklarını nakde çevirme imkânını veren; fiyat dalgalanmaları sayesinde değer artış kazancı elde etmelerini sağlayan piyasalardır. Örneğin Borsa İstanbul (BİST) bünyesinde yapılan her türlü halka arz faaliyeti birincil piyasa işlemi olurken; pay senetleri piyasası ya da borçlanma araçları piyasasında yapılan alım-satımlar, ikincil piyasa işlemi kapsamındadır.

- **Yükümlülüklerin Yerine Getirilme Durumuna Göre Piyasalar:** Alım satıma konu edilen yatırım aracının para-mal takası, işlemin yapıldığı esnada geçerli olan fiyatlardan ve hemen yapılıyorsa spot piyasa; geleceğe yönelik fiyatlarla ve gelecekte teslimat koşuluyla bugünden sözleşme yapılıyorsa vadeli piyasa olarak adlandırılır. Spot piyasalarda, uluslararası saat/tatil farklılıklarından olumsuz etkilenmemesi ve nakit akımlarının sekteye uğramaması için, para-mal takası birkaç gün ertelenebilir. Ancak burada önemli olan ve vadeli piyasalardan ayıran nokta; işlemin, gerçekleştirildiği andaki fiyat seviyesinden yapılıyor olmasıdır.

Türkiye’de hem dünyadaki gelişmeler hem de ülkenin ihtiyaçları doğrultusunda finansal piyasalarda bazı yasal ve uygulamaya ilişkin düzenlemeler yapılarak piyasalara yeni bir boyut kazandırılmıştır.

2. ARACI KURUMLAR

Genel olarak finansal aracı kurumlar; finansal piyasalarda tasarruf sahibi ile fon ihtiyacı olan yatırımcının işlemlerini kolaylaştıran, zaman hassasiyeti ve güvenilirlik ihtiyacını sağlayan finans ve kredi kuruluşlarıdır. Finansal piyasalarda fon arz edenlerle fon talep edenleri bir araya getiren, fon transferlerinin daha etkin şekilde yapılmasını sağlayan kurumlar ise finansal aracı kurumlar olarak adlandırılır. Bu kurumların güçlü ve köklü bir kurumsal yapıya ve sermayeye sahip olması, fon arz ve fon talebi arasındaki miktar ve vade uyumsuzluğunu giderebilecek güçte olması, bilgi ve zaman gibi işlem maliyetlerini en aza indirmek gibi özelliklere sahip olmaları gerekmektedir (Coşkun, 2010, 8-9). Ayrıca finansal aracılık yapan kurumların temel

fonksiyonu kolay ve etkin bir şekilde fonların aktarımını yaparak fon akımını kolaylaştırmaktır.

Tasarruf sahipleri fonlarını finansal aracı kurumlara arz ederler, finansal aracı kurumlar da bu fonları talep edenlere kullandırırılar. Bu kullandırım sonucunda borç alan taraflar anapara artı faiz şeklinde geri ödeme yapmaktadır. Elde edilen faizlerin bir kısmı da fon arz edenlere aktarılmaktadır. Bu minvalde sistemde faaliyet gösteren katılım bankalarının ortaklık temelli (mudarebe) fon toplaması ve karlı satışla (murabaha) fon desteği sağlaması sonucunda ortaya çıkan veya tahsil edilen kar payı da sözkonusudur. Kullandırdıkları fonlardan kazandıkları getiri ile ödedikleri getiri arasındaki fark finansal aracı kurumun kârını oluşturur. Eğer aracı kurumlar olmaz ise, tüm harcamalarından sonra elinde fazla fonu bulunan kişi ya da kurumlar, bu fonları hem kendileri hem de iktisadi bakımından en iyi şekilde kullanma imkânına sahip olamayacaklardır. Bu şekilde finansal bilgiyi elde etme konusunda da finansal aracı kurumlar görevleri gereği hem tasarruf sahipleri hem de borçlular için yeterli imkana sahiptir (Erdem, 2017, 66-67).

SPK kapsamında olmayan, kaynakların el değiştirmesi faaliyetinde bulunan başka finansal kurumlar da bulunmaktadır. Bankalar, finansal kiralama (leasing), faktoring, forfaiting, tüketici finansmanı, varlık yönetimi, sigorta ve bireysel emeklilik şirketleri bu başlık altında değerlendirilmektedir (Coşkun, 2010, 97).

Türkiye’de finansal sistemin aktörleri; düzenleyici otorite (Sermaye Piyasası Kurulu), menkul kıymetler borsaları (BİST), aracı kuruluşlar (borsa üyeleri), takas ve saklama kuruluşları (BİST Takas ve Saklama Bankası AŞ), fon arz edenler (yatırımcılar), fon talep edenler (şirketler) olarak ifade edilebilir. Finansal sistemin başlıca aktörlerinden olan finansal aracı kurumlar, gerek tasarrufların sermayeye dönüşme hızının arttırılması gerekse de tedarik edilen sermayenin hızlı ve düşük maliyetle dağıtımı hususunda kilit rol oynamakta, aynı zamanda da piyasalarda güven ortamının oluşmasına ve ekonomik istikrara destek vermektedir.

3. HUKUKİ VE İDARİ KURUMLAR

Finansal sistemde hukuki ve idari kurumlar, finansal sistemin faaliyette bulunduğu ülkedeki kurum ve şahıslar arasındaki ilişkiyi doğrudan belirleyen sistemler ile idari ve hukuki kurallar manzumesidir.

Türkiye'de finansal piyasalar üzerinde gözetim ve denetim faaliyetini yürüten çeşitli kurumlar vardır. Bu kurumlar arasında bulunan Hazine Müsteşarlığı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın yanı sıra çeşitli kurullar da mevcuttur. Bu kurullardan bazıları düzenleme yapma yetkisine sahipken; bazıları da sektörel meslek kuruluşu niteliğinde ya da tavsiye kararları alan danışma kurulları şeklinde çalışmaktadır. Hazine Müsteşarlığı, sigortacılık ve özel emeklilik sistemleri konusunda yetkili otorite konumundadır. Sigorta Denetleme Kurulu Başkanlığı ve Sigortacılık Genel Müdürlüğü, müsteşarlık çatısı altında görev yapmaktadır. Özel emeklilik sistemleri ile ilgili olarak ayrıca Emeklilik Gözetim Merkezi ve Emeklilik Danışma Kurulu da düzenleyici ya da tavsiye niteliğinde kararlar almaktadırlar.

2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında tanımlanan Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği, Merkezî Kayıt Kuruluşu ve Sermaye Piyasası Kurulu, sermaye piyasalarındaki düzenlemeleri yürütmektedirler.

4. YATIRIM ARAÇLARI

Finansal sistem içerisinde yer alan piyasaların en temel görevi fon fazlası olanlar ile fon ihtiyacı olanlar arasında kaynak transferini gerçekleştirmektir. Finansal piyasalara kaynak temin edenlerin aktardıkları fon karşılığında, fon talebinde bulunanlardan aldıkları varlıklar finansal araç olarak isimlendirilmektedir. Bu kapsamda finansal araç, ihraç eden açısından yükümlülük iken, satın alan açısından varlık özelliği anlamındadır. Menkul kıymetler finansal araçlar özelliği taşımakta iken, tüm finansal araçlar menkul kıymet özelliği taşımayabilirler (Babuşcu, 2017, 92).

Finansal sistem içerisinde yer alan kuruluşların fon transferini sağlarken kullandıkları finansal yatırım araçları, menkul kıymetler ve türev araçlar ile yatırım

sözleşmeleri de dâhil olmak üzere Kurulca bu kapsamda olduğu belirlenen diğer sermaye piyasası araçlarını kapsamaktadır. Bu tanımda geçen menkul kıymet ifadesi; para, çek, poliçe ve bono hariç olmak üzere payları, pay benzeri diğer kıymetleri ve paylara ilişkin depo sertifikalarını, borçlanma araçlarını, menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçlarını ve bu kıymetlere ilişkin depo sertifikalarını kapsamaktadır (SPK, 2012, md.3).

5. KÜRESELLEŞME VE LİBERALLEŞME

1980'li yıllarda uluslararası sistemde meydana gelen yeniden yapılanmanın bir uzantısı olarak önem kazanan finansal sistemin küreselleşmesi, finansal piyasaların birbiriyle uyumudur. Nitekim Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi uluslararası kuruluşlar ve bu kuruluşların ülkelere karşı uyguladıkları iktisadi politikalar, finansal küreselleşmede belirleyici etken olmuştur (Nalın, 2016, 247). Finansal küreselleşme hem gelişmekte olan ülkelerde hem de gelişmiş ülkelerde önemini göstermiştir. Finansal piyasalarda küreselleşmenin nedenleri, ülkelerdeki iktisadi politikaların serbestleşmesi, teknolojinin ilerlemesi, uluslararası ticaretin artması, ülkelerdeki kanun ve yönetmeliklerin birbirine benzemesi ve yaşanan finansal krizlerden sonra yeniden yapılandırma ve düzenleme politikalarının yürürlüğe girmesi olarak gösterilebilir.

Finansal sistemin küreselleşmesi sonrasındaki gelişmeler doğal olarak uluslararası finans piyasalarında genişlemeye yol açarken, bunun ulusal ekonomiler ve finans piyasalarına yansımaları, finansal araçlar ve kurumların yeniden yapılanması ile yeni ekonomi üzerinde yoğunlaşmaktadır (Altay, 2019, 21). Ayrıca finansal küreselleşme hareketleri finansal piyasalarda krizlerin yayılma etkisini arttırmıştır. Örneğin 1990'lı yıllardan itibaren Asya'dan Avrupa ve Güney Amerika'ya krizler hızla yayılmıştır. 2007-2008'de ise Amerika'da meydana gelen küresel finans krizi bu sefer önce Avrupa ülkelerine oradan da çevre ülkelere yayılmıştır. Türkiye ekonomisi ve finansal sistemi de bu krizlerden zaman zaman olumsuz yönde etkilenmiştir.

Finansal liberalleşme ise, literatürde genellikle finansal deregülasyon kavramıyla ilişkilendirilip, hükümetlerin gelişmiş ülkelerin uluslararası finansal aktivitelerini kendi ülkelerine çekmek için bankacılık ve finans sistemi üzerindeki denetim ve kısıtlamaları kaldırması ve ekonomilerin uluslararası sermaye akımlarına açılması sürecini kapsamaktadır (Ongun, 1993, 38). Burada finansal sistem üzerine konulan engeller ve yükümlülüklerin azaltılmasının veya ortadan kaldırılmasının, bu sistemde faaliyet gösteren piyasa ve firmaların daha iyi çalışmalarına, ekonomi kurallarına uygun faaliyet göstermelerine ve temel görevlerini daha iyi yerine getirmelerine katkıda bulunacağı düşünülmektedir (Williamson ve Mahar, 2002, 9).

Bilindiği gibi uluslararası sermaye hareketleri makroekonomik politikalara, bankacılık sistemine ve beklenmedik politik ve iktisadi gelişmelere karşı hassastır. Yabancı sermaye girişi karşısında değer kazanma eğilimi gösteren yerli para, uluslararası sermayenin piyasalardan ani çıkışları sonucunda değer kaybına uğramakta ve bunun sonucunda da finansal krizler yaşanabilmektedir (Mangır, 2006, 460).

6. TÜRKİYE'DE FİNANSAL SİSTEM

Türkiye'de finansal sistem kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlardan meydana gelmektedir. Kredi kuruluşları mevduat ve katılım bankalarını içermektedir. Sistemi düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının (TCMB) yanı sıra Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ve Sermaye Piyasası Kuruludur (SPK).

Türkiye'de finansal sistemi incelerken, Türkiye ekonomisinin yapısını ve ihtiyaçlarını ele almak gereklidir. Türkiye ekonomisinin yapısı ve ihtiyaçları ise hem ülkenin tarihinden kaynaklanan şartlara hem de dünya ekonomisinin gelişimine ve onunla ülke ekonomisinin kurduğu ilişkinin niteliği ile ilişkilidir. Birkaç alt döneme ayrılarak incelenecek olan Türkiye'nin finansal sistemi ve onun gelişimi, her alt dönemde o dönemin iktisadi koşulları ve ilişkileri düşünülerek ele alınacaktır.

Dışa açılma ve piyasa ekonomisine geçiş dönemi (1980-2000) ele alındığında, 24 Ocak 1980 İstikrar Kararları ile finansal sistemin serbestleşmesi hedeflenmiş, bu doğrultuda sisteme yerli ve yabancı banka girişleri kolaylaştırılmıştır. Bu dönemde ön plana çıkan diğer gelişmeler, 1981’de Sermaye Piyasası Kanunu’nun hazırlanması, 1983 yılında SPK ve 1986’da İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının (İMKB) faaliyetlere geçmesidir (Coşkun vd., 2012).

1994 Finans Krizi sonrasında 5 Nisan Kararları olarak adlandırılan istikrar programı yürürlüğe girmiştir. Bu programa göre dolar devalüe edilmiştir. 1999 yılında BDDK’nın kurulması bankacılık sisteminin düzenleme ve denetleme faaliyetleri açısından çok önemlidir. 2000 yılı başında kronik yüksek enflasyonun düşürülmesi ve ekonomide sürdürülebilir bir büyüme imkanının sağlanması amacıyla döviz kuruna dayalı bir istikrar programı piyasalarda geçici bir iyileşme sağlamışsa da 2001 yılı Şubat ayında Türk lirasına spekülasyon bir saldırı meydana gelmiştir. Kriz sonrasında uygulamaya konan Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı ile ekonomide yapısal bir dönüşüm dönemi başlamıştır.

Bankacılık sisteminin istikrar kazanması sonrasında mevcut durum ele alındığında, 2001 yılında yaşanan krizden sonra bankacılık sistemi yurt içi iktisadi faaliyetlerdeki istikrara ve diğer ekonomik göstergelerdeki gelişmelere paralel olarak, kamu kesimini finanse eden yapısından, şirketlere kaynak sağlayan bir yapıya evrilmiştir.

7. SONUÇ

Günümüzde etkin bir şekilde fon transferini gerçekleştirmek için oluşturulan finansal sistem; piyasaları, kurumları ve araçlarıyla iktisadi refahın arttırılmasında ve sürdürülmesinde etkin bir fonksiyona sahiptir. Finansal sistemin en önemli işlevi, fon arz eden birimlerle fon talep eden birimler arasında fonların etkin ve kesintisiz transferini gerçekleştirmektir. Bu fon aktarım mekanizması o kadar kolay bir iş olmadığı için her zaman problemsiz çalışan bir finansal düzene gereksinim vardır. Bu temel fonksiyonu yerine getirilmesine ilişkin bankacılık faaliyetleri, günümüzde çok

daha geniş kapsamlıdır. Ancak yatırımcılara kaynak sağlayarak iktisadi gelişmenin de temel dinamiğini oluşturan bu işlev, bugün de en temel bankacılık faaliyetidir. Bankalar, fonların kesintisiz ve etkin biçimde akmasına yönelik finansal aracılık sürecinin en önemli halkasıdır.

Türkiye’de finansal sistem bankalar üzerine kurulu bir sistemdir. Dolayısı ile finansal istikrar, söz konusu banka temelleri üzerinde inşa edilmektedir. Nitekim Türkiye’de 2000’li yıllarda bankaların yapıları zayıf olduğu için, Şubat 2001 Bankacılık Krizi yaşanmıştır (Türker, 2015, 38). Bu kriz ile birlikte Türkiye tarihinde iktisadi büyüme negatif yönde seyretmiş, Türkiye ekonomisi tarihindeki en yüksek oranda gerilemeyi yaşamıştır. Sonuç olarak, finansal sistemin istikrarı ve etkinliği için kapsam ve sınırları çok iyi belirlenmiş bir finansal işleyişe ihtiyaç vardır. Finansal sistemin ve bankacılık sisteminin her alanı düzenlenirken finansal sistemin bütünüyle korunmasına ve geliştirilmesine özen gösterilmelidir. Bu nedenle finansal sistem içerisinde, istikrar, düzenleme, denetim ve gözetim gibi kavramlar her zaman ön plana çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

Altay, N. O. (2019), Türk Bankacılık Sistemi, Genişletilmiş 3. Baskı, Ege Üniversitesi İİBF Yayın No: 5, İzmir.

Babuşcu, Ş. (2017), Finansal Yönetim, Editör: Aysel Gündoğdu, Seçkin Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, Bölüm adı: Finansal Piyasa Araçları.

Coşkun, M. (2010), Para ve Sermaye Piyasaları–(Kurumlar, Araçlar, Analiz), Detay Yayıncılık, Ankara.

Coşkun N., H. Naim Ardor, A. Hakan Çermikli, H. Ozan Eruygur, Fahriye Öztürk, İbrahim Tokatlıoğlu, Gökhan Aykaç, Tolga Dağlaroğlu (2012), Türkiye’de Bankacılık Sektörü Piyasa Yapısı, Firma Davranışları ve Rekabet Analizi, Türkiye Bankalar Birliği, İstanbul.

Erdem, E. (2017), Para Banka ve Finansal Sistem, Detay Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara.

Mangır, F. (2006), Finansal Deregülasyonun (1989-2001) Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri: Kasım 2000 ve Şubat 2001 Krizleri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 16.

Nalın T., H. (2016), Küresel Kriz Sonrası Gelişmeler Işığında Bankacılığın Temelleri, Editör: Aysel Gündoğdu, 1. Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık, Bölüm adı: Küresel Kriz Sonrası Uluslararası Bankacılıkta Yaşanan Gelişmeler.

Oğuz, O. ve Canan, A. (2016), Para Banka ve Finans, Orion Yayınevi, Editörler: Nadir Eroğlu, Halil İbrahim Aydın, Cüneyt Yenal Kesbiç, 1. Basım, Bölüm adı: Türkiye’de Finansal Sistem ve Bankacılık.

Ongun, M. T. (1993), Finansal Globalleşme, Ekonomik Yaklaşım, GÜ, İİBF, Cilt: 4, Sayı: 9.

TCMB (2015), Finansal İstikrar-Türkiye’de Finansal İstikrar Gelişmeleri, TCMB, Ankara.

Türker, M. (2015), Finansal Güvenlik Sistemi Erken Uyarı Modeli: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Uygulama ve Politika Önerileri, TBB Yayınları, Yayın No: 313, İstanbul.

Williamson, J. ve Mahar, M. (2002), Finansal Liberallizasyon Üzerine Bir İnceleme, Liberte Yayınları, No: 66, Ankara.

Yıldırım, O. (2020), Türk Bankacılık Sistemi, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 4. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara.

<https://www.bddk.org.tr> (Erişim tarihi: 03.03.2020). <https://www.spk.gov.tr> (Erişim tarihi: 03.03.2020). <https://www.tbb.org.tr> (Erişim tarihi: 03.03.2020). <https://www.tcmb.gov.tr> (Erişim tarihi: 03.03.2020).